

PALATUL DOMNESC DE LA RUGINOASA

PROPUNERI PRIVIND ORGANIZAREA MUZEISTICĂ

Peste puțin timp se vor încheia lucrările de restaurare a palatului de la Ruginoașă. De acest monument, după cum este bine cunoscut, se leagă numele primului domn al țărilor române unite — Alexandru Ioan Cuza.

În vederea amenajării din punct de vedere muzeistic a palatului, „Revista muzeelor”, pornind de la propunerea tov. Maria Humnic-Teclean, a solicitat părerea unor specialiști. Invităm pe această cale pe toți aceia care doresc să-și spună punctul de vedere în această problemă, să ni-l comunice pentru a contribui în mod cât mai substanțial la crearea unei noi unități muzeale de prestigiu.

*

MARIA HUMNIC—TECLEAN

La șiragul prețios al monumentelor istorice naționale restaurate, în curind se va adăuga o nouă perlă : palatul domnesc al lui Al. I. Cuza de la Ruginoașă, supus, în ultimii ani, sub egida competență a Direcției monumentelor istorice și de artă unor ample lucrări de refacere. Acest fapt constituie o meritorie acțiune de omagiere a lui Al. I. Cuza, una din acele personalități ale istoriei noastre care a devenit simbol al unității naționale, al progresului social și politic al poporului nostru.

Pentru a reda o evocare istorică a Ruginoașei, spațiul rezervat organizării muzeistice nu trebuie să se limiteze numai la palatul propriu-zis. Ne gândim ca ambianța înconjurătoare să fie de așa manieră reconstituită încât să contribuie la evocarea măreției palatului. Astfel, în afară de refacerea zidurilor înconjurătoare curții palatului cu turnurile-bastioane la colțuri și poarta așa zis „de cetate”, și fără a deranja cu nimic aspectul arhitectonic general al locului, s-ar putea construi la poartă două anexe — sub forma turnurilor-bastioane — a căror destinație ar fi : casă de bilete și serviciul de pază. S-ar începe, astfel vizitarea centrului muzeistic amenajat în palatul de la Ruginoașă într-o perfectă atmosferă istorică, în același timp, avind și o utilitate practică, organizatorică : se va evita aglomerația grupurilor de vizitatori chiar la intrarea în incinta palatului. De asemenea, este vorba și de o utilitate muzeografică : ghidul (din camera rezervată în palat), va fi anunțat printr-o sonerie de la poartă despre sosirea grupului de vizitatori ; astfel, grupul, pînă la intrarea în palat, va primi explicații privind istoricul clădirii, arhitectura acesteia etc. Procedul este judicios din punctele de vedere mai sus enunțate, plus aspectul manifestării unei atenții și politeți desăvîrșite față de vizitatori. De altfel, procedul este utilizat în practica muzeografică națională și internațională.

Tot în ceea ce privește ambianța înconjurătoare, se mai impun valorificări ale unor locuri care vor aduce o și mai mare notă de autenticitate. Astfel, din fostul parc al palatului (care însuma circa 15 ha) se poate acorda un teren adecvat pentru a se reconstitui acel vestit „*parc cu alei, cu arbori roditori, cu partere de flori, artistic întocmit*”, cum ni-l descrie G. Sion că era pe vremea lui Al. I. Cuza. De asemenea, se impune și o întreținere corespunzătoare a pîrului din vale, cu iazul respectiv, amenajarea malurilor cu cât mai multe sălcii pletoase, ca în secolul trecut. Iar, în perspectivă, trebuie avută în vedere și refacerea hanului din apropierea palatului, întrucît se știe că a fost unul din marile hanuri

din aceste părți ale Moldovei, sediul stației de poștă pînă la construirea căii ferate în 1870. Într-o perspectivă cît mai apropiată, se impune consolidarea și conservarea adecvată a ruinelor hanului, pentru a nu se degrada în continuare.

Deci, circuitul pentru vizitatori ar cuprinde : exteriorul palatului, interiorul lui, o plimbare prin parc și pînă la pîriu, monumentul funerar Cuza de lîngă biserica din spatele palatului și hanul.

În ceea ce privește amenajarea interiorului palatului domnesc cu cele două nivele, parter și etaj, trebuie ținut seama de patrimoniul muzeistic existent sau care se poate alcătui.

Din tot ce s-a scris pînă acum despre Ruginoasa, se știe că această localitate, așezată pe un vechi drum comercial, are date istorice bogate privind dezvoltarea sa economică, social-politică și culturală. Descoperirea unei așezări neolitice din apropierea Ruginoasei, documente din secolele XVII-XVIII-XIX referitoare la viața locuitorilor, construirea palatului (1800—1811) de către Sandu Sturdza, reședința domnească a lui Al. I. Cuza, mari figuri din istoria noastră modernă și contemporană care și-au purtat pașii prin acest palat (C. Negruzzi, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri, C. Negri, G. Sion, D. Gusti, P. Poni, N. Iorga, M. Sadoveanu, T. Argezei ș.a.), momentul 1907, documente care prezintă sărăcia maselor de țărani între cele două războaie mondiale, Ruginoasa în anii construcției socialiste, și altele, — constituie tot atîtea puncte tematice pentru organizarea, la parterul palatului, a unui muzeu cu profil istoric al localității Ruginoasa.

Ținînd cont de datele istorice, succint enunțate mai sus, avînd în vedere faptul că, în condițiile actuale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul inițiază atîtea vaste acțiuni pentru educarea socialistă a oamenilor muncii, și cunoscînd că în planul Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Iași sînt prevăzute obiective referitoare la înființarea unor muzee sătești, atunci se poate avea ambiția organizării unui muzeu istoric model al comunei Ruginoasa, la un nivel științific și muzeotehnic deosebit.

Urcînd la etajul palatului vizitatorii vor păși pe frumoasa scară de lemn, sculptată, care va trebui refăcută întocmai. Etajul impunătorului palat va fi rezervat reconstituirii, cît mai fidele, a camerelor locuite de familia Al. I. Cuza (camera de lucru a domnitorului, marele salon, biblioteca etc).

În acest scop, muzeograful este ajutat de existența a trei importanți factori : a) dosarul de la Biblioteca Academiei R. S. Romînia, cuprinzînd devizul firmei pariziene P. Mazaroz Ribaillier pentru comanda de mobilă din lemn de stejar și nuc destinată palatului Ruginoasa (s-au păstrat schițe pe calc, eșantioane de stofă pentru draperii) ; b) inventarul mobilelor, obiectelor pe fiecare cameră din palat, inventar aflat la Muzeul Unirii din Iași ; c) o parte însemnată din mobilierul și obiectele de la Ruginoasa se află în depozitele și expozițiile Muzeului militar central, Muzeului de istorie a municipiului București, Muzeul Unirii din Iași ș.a. Dar acestea sînt, ca număr, încă insuficiente pentru mobilarea marilor saloane din palat. De aceea, se impune cu acuitate reconstituirea, după schițele existente, a unui număr important de piese de mobilier. Altfel orice fel de improvizație ar impieta grav tradiția istorică legată în primul rînd de glorioasa figură a domnului Unirii. În general, etajul trebuie să strălucească ; nu trebuie omis nimic din ceea ce ar putea reda măreția, fastul sobru, spiritualitatea istorică ce se degajă din acest palat. Cuza o merită !

Așezarea localității (cale ferată, șosea asfaltată, centru civic rural cu perspectivă de dezvoltare modernă), amenajarea parcului înconjurător, dar mai ales frumusețea arhitecturală a monumentului cu peroane largi, scări, balcon, ferestre și uși cu specificele arcuiri ogivale ale stilului gotic și în mod deosebit amenajarea muzeistică a interiorului palatului — toate acestea vor asigura un mare aflux de vizitatori.

Este de necontestat marea eficiență educativă pe care o va avea acest important centru muzeistic — fostă reședință a primului domn al Romîniei, ales prin libera voință a națiunii, a aceluia care a susținut cu demnitate principiile ce alcătuiesc fondul de aur al celei mai scumpe comori românești : păstrarea ființei și existenței noastre naționale.

ANGHEL PAVEL

Al. I. Cuza este una din figurile cele mai proeminente ale istoriei poporului român iar memoria sa a fost și va rămîne vie în inima și conștiința maselor din țara noastră. De aceea, un muzeu dedicat lui Al. I. Cuza se impune cu necesitate, iar palatul de la Ruginoasa este, după părerea noastră, locul cel mai potrivit pentru o asemenea instituție.

La organizarea acestui muzeu nu va trebui omis nici un amănunt pentru ca totul să amintească de acela care a fost primul domn al Romîniei, pentru a impresiona pe vizitator încă de la intrarea în parcul palatului. Desigur, vor trebui depuse eforturi serioase, dar așa cum afirmă și tov. Maria Humnic-Teclean, Al. I. Cuza merită din plin, este un act de profund patriotism, o datorie națională.

Spațiul existent la Ruginoasa este generos. Se impune pentru etaj reconstituirea interioarelor așa cum au arătat ele în vremea cînd domnitorul venea să locuiască aici împreună cu familia. Existența inventarului de mobilier și obiecte pentru fiecare cameră, eșantioanele de stofe, schițele pe calc ale diferitelor piese de mobilier — sînt un material informativ de primă mîna care va permite o reconstituire fidelă.

În ceea ce privește destinația pe care trebuie să o primească spațiul de la parter nu sîntem de aceeași părere cu tov. Huminic-Teclean. Considerăm că cel mai indicat este să se organizeze aici o expoziție — de înalt nivel științific și ținută muzeotehnică — care să prezinte viața și activitatea lui Al. I. Cuza. Fragmentar în muzeele noastre sînt ilustrate elemente din biografia domnitorului dar la Ruginoasa va trebui pornit de la genealogia familiei Cuza, părinții lui Al. Ioan, anii copilăriei, studiile, alegerea ca domn etc. etc. și ajuns pînă la formarea monstroasei coaliții, abdicarea, exilul în străinătate, moartea și memoria vie păstrată lui Cuza de poporul român. Viața lui Al. I. Cuza, plină de suflul fierbinte al dragostei față de patrie și popor, ideile sale politice progresiste, reformele inițiate, gîndurile sale pentru viitorul țării — trebuie să fie prezentate pentru cunoașterea lor de către toți aceia care vor trece pe la Ruginoasa. Numai așa vedem organizat din punct de vedere muzeistic palatul de la Ruginoasa. Soluția unui muzeu sătesc la parterul clădirii și reconstituirea interioarelor la etaj, fără a implica o prezentare a vieții lui Cuza, nu credem că poate sluji memoriei domnitorului „ales prin voința națiunii” și nici unei activități cultural-educative, de educare patriotică a vizitatorilor.

Desigur, analizînd întregul spațiu existent în complexul de la Ruginoasa se poate găsi și pentru o expoziție cu istoricul comunei un loc. Aceasta va trebui concepută în așa fel încît să ofere datele esențiale despre așezarea de aici fără a intra în amănunte nesemnificative, încercînd să prezinte (așa cum se întîmplă în multe muzee sătești) toate epocile și perioadele istoriei.

În ceea ce privește propunerile privind amenajările exterioare ele sînt judicioase și sînt necesare pentru a reda palatului domnesc de la Ruginoasa și spațiului înconjurător ambianța inițială.

arh. XANA GHICA

Propunerea tematică pentru crearea Complexului muzeistic de la Ruginoasa este foarte interesantă și de aprofunde.

Amenajarea interioară a palatului, cu prezentarea istoricului așezării Ruginoasa, din epoca neolitică și pînă astăzi la parter, iar etajul rezervat reconstituirii interioarelor de epocă, va duce la crearea a două unități distincte ceea ce nu considerăm ca fiind indicat. Firesc ni se pare a se organiza o expoziție de istorie unitară în care sălile de la etaj să fie organice integrate tematicii muzeale. În acest caz, circuitul de vizitare se va desfășura în mod normal, o parte din parter va fi utilizat pentru prezentarea începuturilor comunei Ruginoasa și ilustrarea vieții lui Al. I. Cuza, va urma apoi etajul cu încăperile reconstituite și la sfîrșit, restul sălilor de la parter, rezervate pentru istoria contemporană a localității.

În ceea ce privește reamenajarea etajului, este bine ca, în afara mobilierului care va fi reconstituit pe baza documentației și a pieselor existente, să se achiziționeze o serie de obiecte, în special artă decorativă și cărți, care, chiar dacă nu au aparținut în mod special lui A. I. Cuza, sînt produsul epocii respective. Cu ajutorul acestor piese se va putea reda cît mai fidel atmosfera palatului.

Organizarea, din punct de vedere expozițional (în afara restaurării), a palatului de la Ruginoasa va angaja importante forțe muzeografice, arhitecți și decoratori și, totodată, va necesita serioase eforturi financiare. Dar oricîtă muncă se va depune pentru palatul de Ruginoasa, organizarea expoziției de aici este o datorie față de memoria domnitorului Al. I. Cuza.

Avem convingerea că sprijinite de organele județene de partid și de stat, forțele muzeografice ieșene, cărora le revine în principal sarcina organizării expoziției din palatul de la Ruginoasa, vor realiza o nouă unitate muzeistică deosebit de atractivă.

CONSTANTIN CĂZĂNIȘTEANU

Sîntem pe deplin de acord cu apariția acestui nou punct pe harta culturală a patriei. Ruginoasa vine să întregască patrimoniul muzeistic românesc cu o mărturie elocventă transmisă nouă și generațiilor viitoare de bărbații întemeietori ai României moderne.

Într-adevăr, modul cum se concepe realizarea unei ambianțe care să sugereze vizitatorilor atmosfera istorică ni se pare fericit. Autenticitatea istorică a locului este principalul beneficiar. Amenajarea interioară a palatului va adăuga valențe noi cunoașterii epocii și vieții lui Al. I. Cuza.

Propunem a se renunța la formarea unui conglomerat muzeistic la palatul de la Ruginoasa și ne manifestăm preferința pentru redarea fidelă a ceea ce a fost reședința lui Al. I. Cuza în timpul vieții acestuia. Exprimăm cîteva din motivele noastre :

— caracterul eclectic își va vîdi artificialitatea în detrimentul unei cunoașteri profunde a atmosferei epocii lui Cuza, oferînd referințe vagi la o istorie a locului (respectiv Ruginoasa).

— cadrul natural și arhitectonic nu ni se par potrivite decît pentru o redare întocmai a ceea ce a fost : reședință boierească și domnească.

— exponatele etnografice ar distona cu caracterul somptuos al conacului boieresc și ar sugera improvizarea.

— preferința noastră își are motivație și în dorința declanșării unei acțiuni pe plan național de colectare și expunere la Ruginoasa a tuturor obiectelor, documentelor, mărturiilor — cu valoare muzeistică — tangente vieții primului domnitor al României moderne. Astfel Ruginoasa va deveni în conștiința generației noastre și a viitorimii sinonim cu domnitorul Al. I. Cuza.